

RIKSREVISIONEN

Bilaga till granskningsrapport

Datum: 2022-02-22

Diarienummer: 3.1.1-2020-1166

RiR 2022:4

Bilaga 3

Metod och data

Den statliga lönegarantin – förekomst av missbruk och myndigheternas kontrollarbete

Metod och data

Nedan ges en översikt över vilka data som använts i granskningsrapporten samt från vilka myndigheter och aktörer som data är hämtad.

Länsstyrelserna

Uppgifterna består av samtliga utbetalningar av lönegaranti till individer mellan maj 2017 och februari 2021 från de sju länsstyrelserna som betalar ut lönegaranti.¹ Uppgifterna innehåller exempelvis storlek och typ av utbetalning (innestående lön/uppsägningslön), organisationsnummer på företag, namn på konkursförvaltare och advokatbyrå, beslutsdag och postort.

SCB

För samtliga individer som har tagit emot lönegarantiutbetalningar i registerutdraget från länsstyrelserna har vi även begärt in de månatliga arbetsgivardeklarationerna på individnivå (AGI) från SCB för åren 2019 till 2020. Data innefattar uppgifter om inkomster från arbetsgivare och sociala ersättningar per månad. Genom att para ihop dessa registeruppgifter kan vi spåra om och hur mycket en mottagare av lönegarantin har fått i löneutbetalningar från arbetsgivaren som står på lönegarantibeslutet. Även företagsekonomiska data har matchats på till varje arbetsgivare.²

Bolagsverket

Som ett komplement till uppgifterna ovan har vi hämtat in uppgifter om tidpunkter för de tre senaste förändringarna i bolagsstyrelsen för företag som har begärts i konkurs. Detta för att upptäcka styrelseförändringar i nära anslutning till konkursen.

¹ Sedan 2017 använder Länsstyrelserna ett gemensamt system, Garanti LST. Det är från detta system som datauttaget har gjorts från.

² Uppgifterna från Länsstyrelserna omfattar utbetalningar till cirka 82 000 personer. Eftersom analysen även är beroende av AGI som endast är heltäckande från och med 2019 begränsas analysen till lönegarantiutbetalningar gjorda från och med januari 2019, vilket minskar antalet personer till knappt 54 000. Varje individ kan dyka upp i flera ärenden, både företagsrekonstruktioner och konkurser. Drygt 19 000 anställningar (ärenden-personer) var företagsrekonstruktioner vars genomsnittliga totalt utbetalda lönegarantibelopp var cirka 62 000 kronor och nästan 39 000 anställningar var konkurser med ett genomsnittligt utbetalt lönegarantibelopp på cirka 78 000 kronor. Analyspopulationen begränsas till konkurser som började under 2020), annars riskerar analysen att kontamineras av ett mekaniskt positivt samband mellan kalendertid och sannolikheten att återfinnas i AGI eftersom AGI-uppgifterna finns tillgängliga för oss mellan 2019 och 2020 (att pandemin bröt ut 2020 kan givetvis påverka resultaten. Därför är det viktigt att kunna återupprepa analysen för ett år där konjunkturen är någorlunda i balans). Efter avgränsningen omfattar analyspopulationen 18 497 anställningar (18 252 unika personer). Uppgifterna från AGI är på månadsfrekvens vilket innebär att analysmaterialet sammantaget omfattar cirka 190 000 observationer.

Vi har även granskat regeringens och de ansvariga myndigheternas arbete enligt följande:

Regeringskansliet

Vi har analyserat utgiftsutvecklingen för anslaget för lönegarantin över tid. Vi har även granskat vad som driver kostnadsökningar och hur stor andel av anslaget för lönegaranti som betalas tillbaka till staten. Kostnadsutvecklingen har jämförts med utvecklingen i våra grannländer för att bedöma om Sverige skiljer ut sig.

Därutöver har vi granskat hur regeringen har redogjort för utgiftsutvecklingen i budgetpropositioner och om regeringen har genomfört några insatser för att stävja kostnadsökningar och förhindra missbruk.

Tingsrätterna

Vi har genomfört en webenkät till 48 tingsrätter för att ta reda på hur de utser konkursförvaltare samt om förfarandet ser olika ut. Inför framtagandet av enkätfrågorna gjordes intervjuer med konkursdomare och notarier vid tre tingsrätter. Svarsfrekvensen på enkäten var 85 procent. Se bilaga 4 för en sammanställning av enkätfrågor och svar.

Konkursförvaltare och rekonstruktörer

Vi har genomfört sex intervjuer med konkursförvaltare, rekonstruktör och lönegarantihandläggare under våren och hösten 2021, för att ta reda på hur de arbetar med att utreda lönegarantiärenden samt hur de agerar vid misstänkta bedrägeriförsök. Konkursförvaltarna har valts ut för att få en regional spridning och en spridning i storleken på förvaltarbyråerna samt utifrån erfarenhet i yrket. Totalt har fyra kvinnor och tre män intervjuats. Samtliga intervjupersoner har getts möjlighet att läsa och justera intervjuanteckningarna i efterhand.

Vi har även vid två tillfällen intervjuat Rekonstruktör- och förvaltarkollegiet i Sverige (REKON) som är en organisation som företräder omkring 400 rekonstruktörer och konkursförvaltare.

Länsstyrelserna

Sex intervjuer med olika länsstyrelser har genomförts för att ta reda på vilka kontrollåtgärder länsstyrelserna genomför, vilka typer av missbruk de stött på och hur de samverkar med varandra och övriga myndigheter. När anteckningar från Riksrevisionens intervjuer gjorts har intervjupersonerna getts möjlighet att läsa och justera dem i efterhand.

Kronofogdemyndighetens konkurstillsyn

Vi har begärt in svar på skriftliga frågor, gått igenom styrande dokument för konkurstillsynen samt intervjuat personer i olika funktioner på myndigheten. Syftet har varit att ta reda på vilka kontrollåtgärder som genomförs gentemot konkursförvaltare, hur konkurstillsynen samverkar med andra myndigheter och eventuella förändringar över tid. När anteckningar från Riksrevisionens intervjuer gjorts har intervjupersonerna getts möjlighet att läsa och justera dem i efterhand.

Övriga myndigheter och aktörer

Ytterligare myndigheter och aktörer som har en mer indirekt roll i lönegarantisystemet har också intervjuats för att få en uttömmande bild av hur lönegarantin fungerar. Till dessa hör Ekobrottsmyndigheten, Domstolsverket, Skatteverket, LO-TCO Rättskydd AB samt en a-kassa. Vi har genomfört en intervju med åklagare på Ekobrottsmyndigheten samt en utredare på Skatteverket för att få djupare kännedom om ett uppmärksammat brottsmål om bedrägerier mot lönegarantin där åklagare vid EBM väckte åtal mot 47 personer. När anteckningar från Riksrevisionens intervjuer gjorts har intervjupersonerna getts möjlighet att läsa och justera dem i efterhand.